

Posudek vedoucího diplomové práce

Autorka práce: Bc. Tereza Čechová

Název práce:

Faust a úloha mýtu ve filozofii českých myslitelů: Bratránek, Masaryk, Patočka

FHS UK 2020

Diplomová práce kolegyně Čechové je druhou verzí téhož textu. První byla odevzdána v minulém roce, ale k obhajobě nedošlo, byť posudky byly napsány. Aktuální práce proto vycházela z těchto posudků a doznala alespoň částečného zlepšení. Stále platné je shrnutí, které jsem psal v minulém posudku:

Práce Terezy Čechové představuje důkladnou a samostatnou interpretaci klasického antropologického mýtu viděnou třemi výkladovými perspektivami: Bratránkovou, Masarykovou a Patočkovou. Práce v tomto smyslu definuje svůj smysl jako „postihnutí české filozofické reflexe faustovského mýtu.“ (96)

Práce je rozdělena do 10 kapitol: po úvodu se autorka věnuje z hlediska duchovních dějin faustovskému mýtu, jeho původu a recepci. V 3. a 4. kapitole přichází pro mě dost možná nejzajímavější materiál práce, sice analýza nutných či podstatných elementů faustovského mýtu. Řečeno jinak – byť nikoliv takto explicitně v práci – autorka se zde dotýká otázky, co vytváří identitu a archetypálnost faustovské legendy. Počínaje pátou kapitolou přichází na řadu analýza tří hlavních autorů – Bratránkovy, Masarykovy a Patočkovy interpretace mýtu o paktu s ďáblem. V kapitole 9. jsou jednotlivé perspektivy vztaženy k jednotlivým faustovským literárním podobám, a to mezi první knížkou o Faustovi, až po Mannova *Doktora Fausta*. Desátá kapitola je závěrem.

Podobně myslím platí i odstavec, ve kterém shrnuji význam práce:

Autorka tvrdí, že "Přínos této práce shledávám hlavně v tom, že umožňuje do zmíněných třech interpretačních hledisek vstoupit, přičemž se zde i nabízí možnost na základě konkrétních citací jednotlivých děl týkajících se Fausta (z nichž převažuje Faust Goethův), nazřít perspektivu určitého myslitele, společně s primárním textem, kolem kterého se přeci jen faustovský mýtus pro svoji neuchopitelnost samu točí." 89n. Formulace je to trochu nejasná, přesto však platí, že tato práce se velmi autenticky pokouší do oněch zmiňovaných interpretačních stanovisek vstoupit a vést s nimi

dialog. Práce je synoptickým výkladem hlavních interpretačních stanovisek k Faustovi v českém myšlení. Takto je její hodnota a kvalita jasně dána.

Je pravda, že v závěru přibylo něco málo přes stránku, jde však jen o shrnutí jednotlivých dílčích perspektiv. V tomto koncepčním směru myslím práce kvalitativní změnu nedoznala.

Změna je patrná v těch partiích, vůči kterým jsem měl námitky v předchozím posudku. Přibyla úvodní pasáž bratránkovské kapitoly. Vypořádání se s Hegelovou recepcí Fausta nebo s jeho interpretacemi Goethova díla se – a ono se není čemu divit, vzhledem k obtížnosti – nenaplnilo, ale snaha o vypořádání problému vztahu Hegel-Goethe patrná je. V případě Mannova Fausta se autorka snažila recipovat sám román, což je opět v souladu s mými námitkami. Konečně se autorka pokouší vypořádat i s Patočkovým pojetím mýtu a navíc přibyla úvodní pasáž, kde autorka představuje Patočkovu pojetí dějin a péče o duši.

V tomto smyslu jsou moje námitky nominálně zapracovány. Jak v případě Hegela, tak Manna a Patočky se jedná o kontexty, jež jsou materiálově a ze své povahy velice obtížné. Způsob, jak jsou zapracovány do textu proto nepřekvapivě velmi zjednodušuje a přistupuje k podání oněch tří kontextů selektivně.

Z nových komentářů:

Všiml jsem si některých drobnějších chybek, na které jsem v původním posudku nereagoval: práce by měla dokázat lépe volit sekundární literaturu, aby se vyhnula slovníkovým a v zásadě neadekvátním formulacím („Toto Hegelovo základní dialektické schéma teze – antiteze – synteze nalezneme v jeho Fenomenologii [sic] ducha (Phänomenologie des Geistes, 1807) a tvoří základní metodiku pro celou jeho filozofii se záměrem ji systematizovat a vytvořit jednotný výklad světa.“ s. 30), podobně by úpravu zasloužil jazyk, zvláště jeho metafory („V tomto ohledu si pak můžou společně s Hegelem všichni dohromady podat ruce.“ s. 73). Konečně zvláštním případem – a asi jsem to v minulé verzi musel přehlédnout – je bibliografická praxe. Příklady:

PATOČKA, Jan, Ivan CHVATÍK a Pavel KOUBA. Péče o duši: **filosofický životopis**. Praha, 1996.

PATOČKA, Jan, Pavel KOUBA, Ivan CHVATÍK a Jan ZOUHAR. Kacířské eseje o filosofii dějin: **Problém malého národa ; Demokratism v politice**. Praha, 1990, s. 11.

PATOČKA, Jan, KOUBA, Pavel a Ivan CHVATÍK, ed. Péče o duši: soubor statí a přednášek o postavení člověka ve světě a v dějinách. Praha, 2002. [jde o 3. svazek, ale to se zde neuvádí].

Konečně citace z Patočky měly být všechny provedeny podle sebraných spisů.

Celkové hodnocení:

Práce je zjevně už trochu přenošená, ke koncepční změně nedošlo, opravy míří směrem, který jsem naznačil, ale aniž by znamenaly kvalitativní posun, domnívám se proto, že práce si zaslouží být hodnocena jako solidní „velmi dobrá“.

V Praze 21. 9. 2020

Jakub Marek, Ph.D.